

МЪЖКАТА СВРЪХСМЪРТНОСТ В БЪЛГАРИЯ

Николай Големанов*, Сергей Цветарски**

РЕЗЮМЕ

Статията представя еволюцията на разликите в смъртността на двата пола в България от първите таблици за смъртност до наши дни. Използвани са индекси за съотношенията между вероятностите за умирање при мъжете и жените. След преодоляването на женската свръхсмъртност във фертилна възраст през четиридесетте години на нашия век смъртността на мъжете в България постоянно надвишава тази на жените и разликата прогресивно нараства. С помощта на таблици за смъртност, диференцирани по причини, авторите са установили, че разликата се формира от болести на органите на кръвообращението, новообразувания, злополуки и болести на дихателната система.

Увод. Смиcълът на изследванията върху проблема за свръхсмъртността на мъжете е заложен в следната концептуална рамка: продължителността на живота е кодирана във филогенетичната характеристика на живите същества. За човека в края на ХХ-ти век тя се оценява на около 85 ± 4 години и остава фиксирана въпреки постоянното нарастване на средната продължителност на живота. Нарастването обаче не е еднакво за двата пола. В развитите страни след навлизането в демографския преход смъртността на мъжете по правило е по-висока от тази на жените и разликата расте с времето. Това явление се нарича „мъжка свръхсмъртност“. Мерките за опазване и укрепване на здравето на хората са насочени към предотвратяване на преждевременната болест и смърт и към изтласкване на болестта във все по-напредналата възраст при двата пола (Fries, 1982), но могат

* Д-р мед. науки, ст. н. с. в Института по демография при Българската академия на науките, София, ул. „Акад. Г. Бончев“, бл. 6.

** София, ул. „М. Дринов“ 5.